

van de dienst en het brede terrein waarop deze enkele decennia vóór de oprichting van de dienst Gemeentereiniging werkzaam waren. De bronnen die ons iets vertellen over het schoonhouden van de stad in de eerste helft van de negentiende eeuw zijn niet erg openhartig. Met enige slagen om de arm kan evenwel een beeld worden gereconstrueerd van de afvalverwijdering vóór het aantreden van de dienst Gemeentereiniging.¹⁾

Tot het begin van de negentiende eeuw werden de haardas, het vuil en het puin van Rotterdam opgehaald door stadsarbeiders, maar vanaf 1806 ontfermde de Brusselaar Dansaert Engels zich over het afval. De opbrengsten van vuil, puin en haardas rechtvaardigden de betaling van een pachtsom aan het stadsbestuur, maar toen het stadsvuil minder opbracht, moest de gemeentekas deze bijdrage al snel ontberen. Twee maal werd het contract van de Brusselaar verlengd, maar in 1824 konden Dansaert Engels en Rotterdam het blijkbaar niet eens worden over de voorwaarden voor een vierde termijn. Het stadsbestuur besloot een openbare aanbesteding te houden. Die draaide echter op niets uit en de stedelijke overheid moest alsnog door onderhandelingen tot overeenstemming zien te komen met een aannemer. H. Smit Jzn. uit Gouda werd bereid gevonden om het Rotterdamse afval in te zamelen. Zes jaar later contracteerde B&W de aannemer H. Vissers Jzn. uit Raamsdonk en breidde het takenpakket uit met het baggeren van de stedelijke grachten en vesten.²⁾

In het begin van de negentiende eeuw waren pachters nog bereid om geld te betalen voor het recht om stedelijk afval in te zamelen, maar in de jaren twintig werden de rollen omgekeerd. Iemand als Vissers werd ervoor betaald om het afval uit de stad te verwijderen, hij kreeg zelfs erg veel betaald. Dat is waarschijnlijk ook de reden waarom zijn contract in 1839 niet meer werd verlengd. Het was inmiddels duidelijk dat anderen het voor veel minder deden. In 1840 sloot Rotterdam een overeenkomst met A. Mijnlief Azn. uit Krimpen aan den IJssel. Die nam voortaan ook het op diepte houden van de Binnenrotte en de Karnemelkshaven voor zijn rekening.³⁾

Vanaf 1853 verzorgde Gerrit J. Kloos de stadsreiniging. Bij die gelegenheid werden de werkzaamheden van de aannemer opnieuw uitgebreid. Op verzoek van B&W schakelde Kloos een leger straatvegers in. Mogelijk had Kloos zich verkeken op de kosten die daarmee gemoeid waren; bij de openbare aanbesteding van 1856 vroeg hij in ieder geval veel meer. Hij verspeelde daarmee zijn con-